

Małgorzata Dolińska

Źródła finansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 6, 141-151

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Małgorzata Dolińska

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTW

Wprowadzenie

Zmiany zachodzące w skali globalnej wskazują na ewolucję w kierunku gospodarki opartej na wiedzy, w której następuje stały rozwój i wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach. Jest to proces kapitałochłonny i czasochłonny, związany z dużym ryzykiem.

Za poziom innowacyjności w kraju odpowiada państwo (rząd), między innymi przeznaczając środki finansowe na sferę badań i rozwoju (BiR) oraz stosując odpowiednie instrumenty finansowe stymulujące przedsięwzięcia innowacyjne przedsiębiorstw, zgodne z polityką gospodarczą rządu. Aktualnie w naszym kraju innowacje w przeważającym stopniu są finansowane ze środków własnych przedsiębiorstw. Oznacza to potrzebę rozwoju instytucji, które pośredniczą w przekazywaniu funduszy unijnych, a także innych kredytowych i finansowych, które są dostawcami kapitału, w tym wysokiego ryzyka (*venture capital*). Wielkości i struktura nakładów na innowacje w kraju zostaną pokazane na przykładzie województwa lubelskiego.

1. Polityka gospodarcza kraju w zakresie innowacji

Cele i priorytety Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (Narodowej Strategii Spójności) dla Polski na lata 2007-2013 ukierunkowane są na wzrost gospodarczy i zatrudnienia w kraju, przy zachowaniu pełnej zgodności z celami jego zrównoważonego rozwoju. Wśród programów operacyjnych służących realizacji

założeń Narodowej Strategii Spójności najważniejszy dla aktywizacji sektora BiR oraz wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw, regionów i całego kraju jest Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG). W ramach tego programu realizowane są następujące cele: zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw; wzrost konkurencyjności polskiej nauki; zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym; zwiększenie udziału polskich innowacyjnych produktów na rynku międzynarodowym; tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy. PO IG stanowi zasadnicze ogniwo efektywnego wykorzystywania przez Polskę środków strukturalnych UE w obszarze innowacji¹.

PO IG stanowi istotny instrument realizacji Narodowej Strategii Spójności w latach 2007-2013 i składa się z ośmiu priorytetów: (1) badania i rozwój nowoczesnych technologii, (2) infrastruktura sfery B+R, (3) kapitał dla innowacji, (4) inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia, (5) dyfuzja innowacji, (6) polska gospodarka na rynku międzynarodowym, (7) budowa i rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz (8) pomoc techniczna².

Program ten koncentruje się przede wszystkim na projektach sieciowych, wymagających współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i instytucjami sfery B+R w trakcie opracowywania, wdrażania i rozwoju innowacji w czasie. W tej sytuacji postanowiono przeznaczyć część środków finansowych, przeznaczonych na realizację tego programu, na tworzenie i rozwój parków naukowo-technologicznych, centrów transferu technologii, inkubatorów technologicznych, centrów innowacji oraz centrów doskonałości i jednostek prowadzących działalność naukowo-badawczą na rzecz przedsiębiorstw. Ważnym obszarem działań w ramach 1. priorytetu tego programu (badania i rozwój nowoczesnych technologii) jest wsparcie finansowe udziału polskich jednostek naukowych, badawczo-rozwojowych (B+R) oraz przedsiębiorstw w projektach badawczych 7. Programu Ramowego UE³.

Celem priorytetu – kapitał dla innowacji – jest stymulowanie powstawania MŚP innowacyjnych i tworzenie warunków sprzyjających współpracy inwestorów prywatnych z zakładającymi takie firmy. Priorytet – inwestycje w innowacyjne

¹ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 28 lipca 2006 r.; przyjęty przez Radę Ministrów 19 grudnia 2006 r.

² Ibidem.

³ J. Rymarczyk, *Małe i średnie przedsiębiorstwa w strukturze funduszy pomocowych Unii Europejskiej dla Polski w latach 2007-2013*, w: *Regionalizacja globalizacji*, red. J. Rymarczyk, B. Drelich-Skulska, W. Michalczyk, t. 2, Akademia Ekonomiczna im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław 2008, s. 271.

przedsięwzięcia – koncentruje się na finansowaniu doradztwa i inwestycji w zakresie wdrażania wyników prac B+R w przedsiębiorstwach. Priorytet – dyfuzja innowacji – zakłada wspieranie instytucji otoczenia przedsiębiorstw i tworzenia z nimi sieci powiązań, w tym klastrów, w celu rozprzestrzeniania i rozwoju innowacji⁴.

Przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać na rozwój swojej działalności innowacyjnej także środki udostępniane im w ramach priorytetu – polska gospodarka na rynku międzynarodowym. Środki te mogą przeznaczać na badanie rynków zagranicznych, promocję i sprzedaż produktów poza granicami kraju, poszukiwanie partnerów handlowych za granicą, wspólne inwestycje, realizacje kontraktów, udziały w targach i wystawach z partnerami zagranicznymi. Ostatni z priorytetów PO IG umożliwia przedsiębiorstwom informatyzację ich działalności z wykorzystaniem środków unijnych⁵.

2. Finansowanie innowacji

Można wyróżnić wewnętrzne i zewnętrzne źródła finansowania innowacji w przedsiębiorstwach. Wewnętrzne finansowanie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw odbywa się z wykorzystaniem ich zasobów własnych, dostępnych dzięki wewnętrznemu tworzeniu kapitału oraz wtórnemu dopływowi środków finansowych. Zysk netto jest podstawowym źródłem finansowania rozwoju innowacyjnego przedsiębiorstw. Wtórny dopływ środków finansowych uzyskuje się poprzez spieniężenie majątku rzeczowego lub finansowego (papiery wartościowe) lub też jest on dokonywany z odpisów amortyzacyjnych⁶.

Kapitały własne w finansowaniu zewnętrznym można pozyskiwać dzięki nowym wkładom właścicieli (w spółce akcyjnej) lub udziałom wspólników (w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością), kolejnym emisjom akcji, obligacji, przyjęciu nowych wspólników do firmy. Kapitały obce w finansowaniu zewnętrznym stają się zobowiązaniami do zapłaty w określonym terminie i z określoną odpłatnością (kredyt, pożyczka). Coraz bardziej rozpowszechnionymi źródłami finansowania innowacji stają się leasing oraz franchising.

⁴ K. Szopik, *Metody aktywizacji działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej w przedsiębiorstwach*, w: *Mechanizmy i obszary przeobrażeń w organizacjach*, red. A. Potocki, Difin, Warszawa 2007, s. 334.

⁵ J. Rymarczyk, *Małe i średnie...*, op. cit., s. 275-276.

⁶ A. Kłopotek, *Finansowanie firmy innowacyjnej*, w: *Zarządzanie firmą innowacyjną*, red. A. Sosnowska, S. Łobejko, A. Kłopotek, Difin, Warszawa 2000, s. 131-136.

Wsparcie finansowe innowacji ze środków pochodzących z budżetu państwa i funduszy UE zapewniają następujące instytucje: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Agencja Techniki i Technologii, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Do instytucji wspierających finansowo przedsięwzięcia innowacyjne można również zaliczyć: Agencję Rozwoju Przemysłu, Agencję Restrukturyzacji Rolnictwa, Państwową Agencję Inwestycji Zagranicznych. Pożyczki na innowacje dla MŚP mogą być udzielane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Prace B+R mogą być także dofinansowywane z wykorzystaniem funduszy unijnych za pośrednictwem inkubatorów przedsiębiorczości, parków naukowo-technologicznych.

W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), opracowanych w odpowiednich województwach kraju na lata 2007-2013, środki na działalność innowacyjną przedsiębiorstw są przyznawane w ramach priorytetów „Przedsiębiorczość i Innowacje” oraz „Infrastruktura Ekonomiczna”. Celem pierwszego priorytetu jest wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw w regionie dzięki innowacjom. Szansą na osiągnięcie tego celu są dotacje bezzwrotne dla nowo powstających mikroprzedsiębiorstw, dotacje inwestycyjne dla istniejących małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), nakłady na badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach oraz doradztwo ułatwiające wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw. Wsparcie finansowe dla MŚP ma na celu poprawę ich oferty produktowej i technologicznej. Dotacje przyznawane w ramach priorytetu „Infrastruktura Ekonomiczna” są przeznaczane na tworzenie nowych funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych, które ułatwią przedsiębiorcom korzystanie z zewnętrznych oraz funkcjonujących poza bankiem źródeł finansowania inwestycji, a także finansowanie projektów dotyczących powstawania laboratoriów badawczych uczelni i jednostek naukowych. Odbiorcami przeprowadzanych w nich badań są przedsiębiorstwa zainteresowane pozyskiwaniem nowych rozwiązań technologicznych, zaawansowanych programów komputerowych oraz usług teleinformatycznych. Zgodnie z wytycznymi tego priorytetu środki są przeznaczane również na rozwój infrastruktury, zakup niezbędnego wyposażenia oraz poprawę dostępności i jakości funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu⁷.

W priorytecie tym skoncentrowano się na wsparciu rozwoju organizacji sieciowych (klastrow, parków przemysłowych, naukowo-technologicznych ze sferą

⁷ Wiadomości Europejskie Województwa Lubelskiego, nr 2, kwiecień 2008, s. 13.

B+R, w tym w zaawansowanych technologicznie sektorach), wzmocnieniu współpracy przedsiębiorstw z instytucjami B+R, tworzeniu niepublicznej sfery B+R, wsparciu instytucjonalnym i prawnym w zakresie komercjalizacji wyników prac badawczych (szczególnie dla MŚP), upowszechnieniu technologii informacyjno-komunikacyjnych⁸.

W finansowaniu innowacji uczestniczą fundusze inwestycyjne, zarządzające kapitałem pozyskanym od inwestorów i dokonujące inwestycji w spółki niepubliczne, określane ogólnie jako fundusze *private equity* (PE). W ramach funduszy PE wyróżniamy grupę funduszy inwestujących w spółki potrzebujące kapitału w celu finansowania ich rozwoju – są to fundusze *venture capital* (VC). Podstawowym celem inwestowania w przedsięwzięcia innowacyjne firmy przy pomocy VC jest zysk wynikający z przyrostu jej wartości. Przyrost wartości firmy wynika z osiągnięcia przez nią sukcesu rynkowego w wyniku komercjalizacji innowacji i pozytywnego przyjęcia ich na rynku. Dodatkową korzyścią dla firmy, wynikającą z finansowania przez *venture capital*, jest doradztwo i pomoc inwestora w zarządzaniu firmą czy sprzedaży innowacji. Przekazuje on firmie oprócz pieniędzy także wiedzę, doświadczenie i możliwość skorzystania z posiadanych przez niego kontaktów rynkowych⁹.

Zadaniem Narodowego Funduszu Kapitałowego (ustanowionego w 2005 roku) jest zapewnienie początkowego finansowania dla funduszy *venture capital*, które wyspecjalizują się w zakresie wspierania przedsiębiorstw innowacyjnych w kraju. Fundusz podlega Bankowi Gospodarstwa Krajowego, który statutowo zajmuje się zarządzaniem instrumentami wsparcia o charakterze finansowym¹⁰.

Fundusze *seed* oraz *early stage* – klasyfikowane w grupie funduszy VC – inwestują w projekty komercjalizacji wyników badań naukowych, spółki rozpoczynające swoją działalność (*starts-ups*) oraz spółki będące we wczesnym etapie swojego rozwoju (*early stage*).

W finansowaniu innowacji mogą także brać udział przedsiębiorcy / grupy osób działające jako tzw. Aniołowie Biznesu. Angażują się oni osobiście w zarządzanie firmą nawet na okres kilku lat, oczekując odpowiednio wysokiej stopy zwrotu od

⁸ R. Stanisławski, *Znaczenie innowacyjności w procesie zarządzania małym i średnim przedsiębiorstwem w Polsce w kontekście zjawisk globalizacji europejskiej*, w: *Mechanizmy i obszary przeobrażeń w organizacjach*, red. A. Potocki, Difin, Warszawa 2007, s. 324.

⁹ A. Kłopotek, *Finansowanie...*, op. cit., s. 131.

¹⁰ M. Gomułka, *Zmiany prawne i instytucjonalne w narodowym Systemie Innowacyjnym Polski*, w: *Polska – raport o konkurencyjności 2006. Rola innowacji w kształtowaniu przewag konkurencyjnych*, red. M.A. Weresa, Instytut Gospodarki Światowej, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2006, s. 163.

zainwestowanego kapitału. Często doświadczenie, reputacja, kontakty rynkowe i rady inwestorów stanowią dla takiej firmy największą wartość dodaną. Spółki takie jak Wittchen, Merlin.pl to przykłady polskich przedsiębiorstw, które uzyskały finansowanie ze strony Aniołów Biznesu działających w Polsce¹¹.

Celem polityki innowacyjnej państwa jest także stymulowanie przedsiębiorstw do większego ich zaangażowania w budowanie i finansowanie sfery B+R poprzez wdrożenie takich rozwiązań, jak: zachęty podatkowe, kredyty technologiczne, ulgi i zwolnienia podatkowe, przyspieszona amortyzacja, odpowiednie rozwiązania organizacyjne. Jeżeli przedsiębiorstwo zakupi technologię od jednostki naukowej (np. uczelni) lub centrum B+R, to część kosztów tego zakupu może sobie odliczyć od podstawy opodatkowania. Przedsiębiorstwo prowadzące intensywne prace B+R może uzyskać status centrum badawczo-rozwojowego (CBR), jeżeli co najmniej 50% jego przychodów pochodzi ze sprzedaży wyników jego badań lub prac rozwojowych (przy czym przychody firmy w ciągu roku muszą wynosić minimum 800 000 euro). Status CBR przynosi korzyści finansowe przedsiębiorstwu (zwolnienie z podatku dochodowego od sprzedaży wyników prac B+R) oraz jego klientom (odliczenia części kosztów zakupu od podstawy opodatkowania). Celem tworzenia CBR jest pobudzenie rynku prywatnego transferu technologii z nauki do gospodarki. Ta zachęta jest także skierowana do zagranicznych korporacji, aby zdecydowały się na lokowanie w Polsce swojego zaplecza B+R¹².

Na świecie międzynarodowi inwestorzy korporacyjni odgrywają istotną rolę w finansowaniu rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw, gdyż swoją strategię B+R realizują częściowo poprzez obejmowanie udziałów w spółkach, które pracują nad produktami komplementarnymi lub wręcz kluczowymi dla ich podstawowej działalności. Aktualnie wśród polskich przedsiębiorstw rośnie zainteresowanie takimi przedsięwzięciami, np. w branży IT (Computerland, Prokom), farmaceutycznej (Polpharma), kosmetycznej (Eris), gdzie strategię B+R realizuje się również w ramach współpracy z zewnętrznymi ośrodkami naukowymi i B+R¹³.

¹¹ S. Janik, *Aniołowie biznesu (business angels) oraz fundusze venture capital (VC) jako źródła finansowania rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych*, Klub Przedsiębiorcy Innowacyjnego, seminaria 2006, materiały konferencyjne, Lubelska Fundacja Rozwoju, Lublin, grudzień 2006, s. 13-14.

¹² W. Janasz, K. Koziół, *Determinanty działalności innowacyjnej przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2007, s. 108-110; Ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej: z 29 lipca 2005 roku (Dz.U. Nr 179, poz. 1484), z dn. 12 maja 2006 roku (Dz.U. Nr 107, poz. 723).

¹³ S. Janik, *Aniołowie biznesu (business angels) oraz...*, op. cit., s. 14.

Najważniejszym mechanizmem finansowania badań i rozwoju w obszarze techniki/technologii na szczeblu Unii Europejskiej jest 7. Program Ramowy UE. Jest on skierowany nie tylko do jednostek naukowo-badawczych, ale także MŚP. Proponowane w ramach tego programu wsparcie do 75% kosztów przedsięwzięć innowacyjnych dotyczy grup MŚP lub ich stowarzyszeń, które rozwiązują wspólne problemy technologiczne. W projekcie muszą uczestniczyć minimum trzy MŚP bądź trzy stowarzyszenia, z trzech różnych krajów. Budżet projektu w pierwszym przypadku wynosi od 0,5 do 1,5 mln euro, a w drugim od 1,5 mln do 4 mln euro¹⁴.

3. Finansowanie innowacji w kraju i województwie lubelskim

Na realizację PO IG w latach 2007–2013 przeznaczono w kraju 8,24 mld euro, tj. 12,3% z całej kwoty 67,3 mld euro środków unijnych, jakie zostały przydzielone w ramach Narodowej Strategii Spójności na realizację wszystkich jej programów operacyjnych (tj. PO Infrastruktura i Środowisko, PO IG, PO Kapitał Ludzki, PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Europejska Współpraca Terytorialna, PO Pomoc Techniczna, 16 Regionalnych Programów Operacyjnych)¹⁵.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007–2013 realizowane są inwestycje wspierające rozwój regionu, o wartości 1,156 mld euro. Środki te są przeznaczone na rozwój przedsiębiorczości i innowacji, infrastruktury ekonomicznej, transportu, środowiska, kultury i turystyki oraz infrastruktury społecznej i współpracy międzyregionalnej. Jednym z najważniejszych celów RPO WL jest rozwój przedsiębiorczości i innowacji, realizowany przede wszystkim w ramach priorytetu „Przedsiębiorczość i Innowacje”, którego celem jest podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw działających w regionie przez wsparcie czynników ułatwiających ich powstawanie i rozwój technologiczny. Umożliwienie przedsiębiorstwom zwiększenia wykorzystania wyników prac badawczych, patentów itp. wpłynie korzystnie na ich konkurencyjność na rynku. Planowana zmiana struktury gospodarczej regionu jest związana z budowaniem podstaw gospodarki opartej na wiedzy¹⁶.

Jednym z najważniejszych obszarów wsparcia RPO WL 2007–2013 jest sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP, które stanowią 99,8% ogólnej liczby przedsiębiorstw w gospodarce). Szacuje się, że wśród zarejestrowanych w wo-

¹⁴ J. Rymarczyk, *Małe i średnie przedsiębiorstwa...*, op. cit., s. 280.

¹⁵ Ibidem, s. 275.

¹⁶ Wiadomości Europejskie Województwa Lubelskiego, nr 1/2008, styczeń, s. 2.

jewództwie podmiotów gospodarczych ponad 95% to mikro – i małe przedsiębiorstwa. Jedną z głównych słabości sektora MŚP w województwie lubelskim jest niższy w porównaniu ze średnią w kraju poziom nakładów inwestycyjnych na ich rozwój. Rozwój przedsiębiorstw w regionie jest również utrudniony ze względu na braki w systemie wsparcia przedsiębiorczości, a także słabo rozwinięty system transferu innowacji i technologii. W związku z tym jednym ze strategicznych działań w regionie jest wsparcie finansowe dla przedsiębiorstw, które przyczyni się do wzrostu poziomu ich innowacyjności. W ramach RPO WL opracowano zasady przyznawania dotacji unijnych na rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności przedsiębiorstw. Na działania realizowane w ramach dwóch osi priorytetowych RPO WL „Przedsiębiorczość i Innowacje” oraz „Infrastruktura Ekonomiczna” przeznaczono 317,86 mln euro¹⁷.

Jednym z głównych wyznaczników potencjału B+R regionu jest wielkość nakładów na sferę B+R i ich udział w finansowaniu krajowym. W strukturze nakładów wydatkowanych na B+R w województwie lubelskim, podobnie jak w kraju, największa część środków (ponad 38%) jest przeznaczana na badania podstawowe, zaś najmniej (tj. niecałe 28%) na prace rozwojowe. W Polsce przeważająca część (57,5%) nakładów na działalność B+R pochodzi z budżetu państwa. W roku 2003 i 2004 w relacji do PKB nakłady na sferę B+R w Polsce osiągnęły zaledwie 0,56%, w 2005 r. odpowiednio 0,57% (wówczas średnia dla UE wynosiła 1,85%). W tym roku w województwie lubelskim na B+R przeznaczono 0,47% wytwarzanego w nim PKB¹⁸.

Nakłady na B+R (wskaźnik GERD) w województwie lubelskim pozostawały od 1998 r. do 2003 r. prawie na niezmiennym poziomie i oscylowały wokół 140 mln zł. Dopiero w 2004 r. wydatki zaczęły rosnąć bardziej zdecydowanie i w 2005 r. osiągnęły 183 mln zł. W województwie lubelskim nakłady na działalność B+R stanowiły w latach 2005 oraz 2006 ok. 3% całkowitych nakładów na działalność B+R ponoszonych w naszym kraju, przy czym środki z budżetu państwa stanowiły odpowiednio 69,0%; pochodzące z podmiotów gospodarczych 18,3%; placówek PAN i jednostek B+R 3,0% oraz organizacji międzynarodowych i instytucji zagranicznych, w tym z funduszy unijnych 6,2%¹⁹. Aktualna struktura

¹⁷ Ibidem, s. 13.

¹⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Lubelskiego, dokument przyjęty przez Komisję Europejską w dn. 2.10.2007 r., s. 28-29.

¹⁹ *Rocznik statystyczny województw 2007*, GUS, Warszawa 2007 (dane dotyczą 2006 r.).

nakładów na działalność B+R w kraju, a szczególnie w województwie lubelskim, znacząco odbiega od zaleceń UE, według których ponad 60% nakładów na tę działalność powinny stanowić źródła pozabudżetowe.

W Polsce struktura nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle przedstawia się następująco (dane z 2006 r.): 58,8% z nich jest przeznaczane na maszyny, urządzenia, narzędzia i środki transportu; odpowiednio 22,8% – na budynki i budowlę; 9,5% – na działalność B+R; 2,8% – na marketing nowych lub istotnie ulepszonych produktów; 2,0% – na zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw; 0,3% – na szkolenia związane z działalnością innowacyjną. Wydatki na działalność innowacyjną w województwie lubelskim stanowią 3,2% całości nakładów ponoszonych w skali naszego kraju. Natomiast struktura tych wydatków w województwie lubelskim wygląda następująco: 50,0% z nich to wydatki na maszyny, urządzenia, narzędzia i środki transportu; odpowiednio 40,0% – na budynki i budowlę; 7,4% – na B+R; 0,6% – na marketing nowych lub istotnie ulepszonych produktów; 0,4% – na zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw; 0,1% – na szkolenia personelu związane z działalnością innowacyjną²⁰. Wynik ten świadczy o słabo rozwiniętym rynku innowacji i niewielkiej ofercie podaźowej ze strony ośrodków B+R w kraju i regionie lubelskim. W najbliższych latach nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną powinny wzrastać zgodnie z priorytetami PO IG.

Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego stanowią ok. 22% ogólnej puli środków przeznaczanych przez nie na inwestycje. Pod względem ilości przedsiębiorstw inwestujących w innowacje, województwo zajmuje 10 miejsce w kraju. Udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na innowacje wykazuje w województwie od kilku lat tendencję wzrostową i w 2005 roku wyniósł 43% (6. miejsce w kraju)²¹.

Nieco ponad 65% nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw w województwie lubelskim pochodzi z ich środków własnych, wobec 72% w kraju. Natomiast niewielki udział w finansowaniu innowacji mają: kredyty bankowe 7%, środki publiczne państwa 1,7% oraz instytucje zagraniczne 0,3%²². Należy oczekiwać, że struktura finansowania innowacji w przedsiębiorstwach będzie się

²⁰ Ibidem.

²¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Lubelskiego, dokument przyjęty przez Komisję Europejską w dn. 2.10.2007 r., s. 25.

²² Ibidem, s. 26.

zmieniać w najbliższych latach na korzyść zewnętrznych źródeł finansowania, w tym wykorzystujących fundusze unijne.

Podsumowanie

Coraz częściej innowacje stają się źródłem sukcesu ekonomicznego gospodarki kraju, stąd priorytetem polityki gospodarczej państwa na lata 2007-2013 jest wzrost nakładów na BiR oraz działalność innowacyjną przedsiębiorstw. W kraju przedsiębiorstwa mają dostęp do wielu źródeł finansowania swojej działalności innowacyjnej. Aktualnie przeważają wśród nich środki własne przedsiębiorstw. W najbliższych latach struktura finansowania innowacji w przedsiębiorstwach powinna zmienić się zgodnie z założeniami PO IG na korzyść środków publicznych państwa, funduszy unijnych oraz nowoczesnych form ich finansowania, takich jak *venture capital* czy Aniołowie Biznesu.

SOURCES OF ENTERPRISE INNOVATION ACTIVITY FINANCING

Summary

The aim of the economic European Community and Polish policy is to support research & development sector growth and innovative enterprise activity development. This development is financed by Polish enterprises, our country government and with help of EU funds, and also other forms of innovative firms financing as suitable loans, and venture capital. Size and structure of expenditures on innovations in our country and the Lubelskie region are presented in this paper.

Translated by Małgorzata Dolińska